

عنوان‌ها

۳	مقدمه
۴	چکیده واژه‌شناسی برگزیده و اشتباه‌هایی که نباید مرتکب شد
۶	واژه‌های مورد استفاده عموم، سرکلمه‌ها ^۲ (سرواژه‌ها) و کوتاه‌سازی‌ها ^۳

توجه

- این جزوه صرفاً ترجمه نسخه انگلیسی واژه‌شناسی نیست. با توجه به حساسیت‌های فرهنگی و نیازهای زبان فارسی در این زمینه بعضی عبارات و واژه‌ها بنا به نظر کارشناسان اضافه یا کم شده است.
- لطفاً توجه داشته باشید که در گفتار و نوشتار خود از عبارات و واژه‌هایی که با اشاره به پیشینه زبانی، یا در برخی موارد به عنوان نمونه نادرست کاربرد کلمه‌ها و ترکیب‌های به‌ظاهر هم‌معنی قید شده است، استفاده نکنید.
- در پاره‌ای از موارد برای دریافت اطلاعات تکمیلی و شناسایی بهتر بعضی از واژه‌ها و عبارات به نشانی‌های الکترونیکی مرتبط اشاره شده که با علامت «ن.ک» (نگاه کنید) مشخص شده است.
- برای استفاده درست از این واژه‌شناسی لطفاً در نظر داشته باشید که عبارات و واژه‌های توصیه شده و مورد قبول با **قلم برجسته و مایل (Bold and Italic)** نوشته شده‌است.

^۱ پایه شیوه نگارش برنامه‌ی مشترک ملل متحد در زمینه‌ی ایدز (UNAIDS) همان شیوه نگارش سازمان جهانی بهداشت (WHO) است که به این نشانی قابل دسترس است: https://intranet.who.int/homes/whp/write_edit/topics/who_style_guide.shtml

^۲ acronyms

^۳ abbreviations

از آنجا که زبان به باورها شکل می‌بخشد، می‌تواند بر رفتارها نیز اثر بگذارد. در نتیجه، کاربرد سنجیده زبان نیرویی است که می‌تواند پاسخ به همه‌گیری اچ‌آی‌وی و ایدز را تقویت کند. ما از اینکه این واژه‌شناسی برگزیده در زمینه اچ‌آی‌وی و ایدز به صورت آزاد در اختیار همگان قرار می‌گیرد خشنودیم و می‌کوشیم تا این واژه‌شناسی چون سندی زنده و پویا به طور منظم بازبینی شود. واژه‌شناسی برگزیده حاضر در زمینه اچ‌آی‌وی و ایدز برای استفاده کارمندان برنامه مشترک ملل متحد در زمینه ایدز (UNAIDS)، همکاران ۱۰ عضو پشتیبان برنامه و دیگر فعالان در حوزه اچ‌آی‌وی تهیه شده است.

محتوای نسخه انگلیسی این رهنمود با استفاده از نظر همکاران دبیرخانه مرکزی در ژنو و راهنمایی مشاور ارشد علمی UNAIDS غنی‌تر شده است. نسخه فارسی را با هم‌فکری نمایندگانی از عضوهای پشتیبان و برنامه کشوری ایدز در ایران تکمیل کرده‌ایم. در این راستا، تلاش کرده‌ایم تا با مشورت با تعداد بسیاری از دست‌اندرکاران بهترین معادل‌ها انتخاب شود. به همین ترتیب در آینده نیز از ارسال پیشنهادها و نظرهای سازنده شما نیز به نشانی الکترونیکی iran@unaid.org استقبال می‌کنیم و نکات مطرح شده را در نسخه‌های بعدی این سند مد نظر قرار خواهیم داد.

نکات گردآوری شده در جدول بخش نخست (چکیده واژه‌شناسی برگزیده) مهمترین توصیه‌های این جزوه را یکجا در بر دارد. در صورت عدم استفاده تجاری، تکثیر و نسخه‌برداری از این جزوه با ذکر منبع آزاد است.

Past Terminology	Preferred Terminology	واژه‌شناسی برگزیده	واژه‌شناسی پیشین
HIV/AIDS; HIV and AIDS	Use the term that is most specific and appropriate in the context. Examples include people living with HIV, HIV prevalence, HIV prevention, HIV testing, HIV-related disease; AIDS diagnosis, children made vulnerable by AIDS, children orphaned by AIDS, the AIDS response, national AIDS Programme, AIDS service organization. Both HIV epidemic and AIDS epidemic are acceptable.	واژه‌ای را به کار ببرید که با توجه به زمینه استفاده آن، اختصاصی‌تر و مناسب‌تر باشد. به‌طور مثال: <i>افرادى که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند، شیوع اچ‌آی‌وی، پیشگیری از اچ‌آی‌وی، آزمایش اچ‌آی‌وی، بیماری‌های مرتبط با اچ‌آی‌وی. تشخیص ایدز، کودکانی که بر اثر ایدز آسیب‌پذیر شده‌اند، کودکانی که بر اثر ایدز والدین خود را از دست داده‌اند، پاسخ به ایدز، برنامه ملی ایدز، سازمان خدمات‌رسان ایدز.</i> در مورد همه‌گیری هر دو عبارت <i>همه‌گیری اچ‌آی‌وی و همه‌گیری ایدز</i> درست است.	اچ‌آی‌وی / ایدز، اچ‌آی‌وی و ایدز
AIDS virus	There is no "AIDS virus". The virus associated with AIDS is called the Human Immunodeficiency Virus, or HIV . Please note: "virus" in the phrase " HIV virus " is redundant. Use HIV.	چیزی به عنوان «ویروس ایدز» وجود ندارد. ویروس مربوط به ایدز، <i>ویروس نقص ایمنی انسانی</i> و سرکلمه حروف انگلیسی آن: <i>اچ‌آی‌وی</i> است. لطفاً توجه کنید: حرف «وی» در کوتاه‌سازی اچ‌آی‌وی به جای کلمه ویروس آمده است و تکرار آن به‌صورت «ویروس اچ‌آی‌وی» زاید است. در این مورد <i>اچ‌آی‌وی</i> را به تنهایی به کار ببرید. <i>ویروس عامل ایدز</i> نیز درست است.	ویروس ایدز
AIDS-infected	Avoid the term infected. No one can be infected with AIDS, because it is not an infectious agent. AIDS is a surveillance definition meaning a syndrome of opportunistic infections and diseases that can develop as immunosuppression deepens along the continuum of HIV infection from primary infection to death. Use person living with HIV or HIV-positive person .	زمانی که درباره فرد یا افراد صحبت می‌کنید هرگز از واژه «آلوده» یا «عفونت» استفاده نکنید. علاوه بر این، کسی نمی‌تواند دچار عفونت ایدز شود، زیرا ایدز یک عامل عفونی نیست. ایدز مفهومی است که برای نظام مراقبت تعریف می‌شود و به معنی مجموعه علامت‌های (نشانگان) ناشی از عفونت‌های فرصت-طلب و بیماری‌هایی است که ممکن است در طیف ابتلا به اچ‌آی‌وی و در حالی که سرکوب ایمنی بدن عمیق‌تر می‌شود، از لحظه ابتدایی تا زمان مرگ گسترش یابد. (در این مورد عبارت‌های <i>فردی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کند</i> یا <i>فرد اچ‌آی‌وی مثبت</i> را به کار ببرید.	دچار عفونت ایدز – آلوده به ایدز
AIDS test	There is no test for AIDS. Use HIV or HIV antibody test .	آزمایشی به عنوان آزمایش ایدز وجود ندارد. در این مورد عبارت‌های <i>آزمایش اچ‌آی‌وی</i> یا <i>آزمایش پادتن اچ‌آی‌وی</i> را به کار ببرید.	آزمایش ایدز
AIDS victim	The word "victim" is disempowering. Use person living with HIV . Use the term AIDS only when referring to a person with a clinical AIDS diagnosis.	واژه «قربانی» تعبیری از ناتوانی و عجز در بر دارد. از عبارت <i>فردی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کند</i> استفاده کنید. واژه ایدز را تنها در مورد کسانی که تشخیص بالینی ایدز در مورد آنها صورت گرفته به کار ببرید.	قربانی ایدز
AIDS patient	Use the term patient only when	تنها زمانی از واژه «بیمار» استفاده کنید که به یک	بیمار ایدز

Past Terminology	Preferred Terminology	واژه‌شناسی برگزیده	واژه‌شناسی پیشین
	referring to a clinical setting. Use: patient with advanced HIV-related illness (or disease) or AIDS-related illness (or disease).	محیط بالینی (شرایط بیمارستانی یا مراقبت پزشکی) اشاره دارید. این واژه را این‌گونه به کار ببرید: بیمار مبتلا به بیماری‌ها (یا ناخوشی‌های پیشرفته) مرتبط با اچ‌آی‌وی یا بیماری‌ها (ناخوشی‌های) مرتبط با ایدز. یا فرد مبتلا به ایدز.	
Risk of AIDS	Use risk of HIV infection; risk of exposure to HIV.	این طور به کار ببرید: خطر عفونت اچ‌آی‌وی، خطر قرارگرفتن در معرض اچ‌آی‌وی.	خطر ایدز
High(er) risk groups; vulnerable groups	Use key populations at higher risk (both key to the epidemic's dynamics and key to the response). Key populations are distinct from vulnerable populations, which may be subject to societal pressures or social circumstances which may make them more vulnerable to exposure to infections, including HIV.	این طور به کار ببرید: جمعیت‌های کلیدی در معرض خطر بیشتر یعنی جمعیت‌هایی که هم در پویایی همه‌گیری کلیدی هستند و هم در پاسخ به آن. جمعیت‌های آسیب‌پذیر که جمعیت‌هایی هستند که تحت فشارهای اجتماعی یا شرایط محیط اجتماعی در معرض عوامل بیماری‌زا از جمله اچ‌آی‌وی آسیب‌پذیرتر شده‌اند، با جمعیت‌های کلیدی تفاوت دارند.	گروه‌های پرخطر / پر خطرتر، گروه‌های آسیب‌پذیر
Commercial sex work	Use sex work or commercial sex or the sale of sexual services.	این طور به کار ببرید: تن‌فروشی (عبارت‌های دیگری مانند آمیزش‌گری و کار جنسی نیز پیشنهاد شده است).	تن‌فروشی تجاری
Prostitute	Use only in respect to juvenile prostitution; otherwise use sex worker.	از عبارت تن‌فروشی استفاده کنید. فقط در مورد نوجوانان زیر سن قانونی (که طبق پیمان‌نامه حقوق کودک حداقل ۱۸ سال تمام است)، می‌توان از کلمه روسپی‌گری استفاده کرد. با این‌همه در این مورد نیز برای اشاره به یک فرد از واژه روسپی استفاده نکنید.	روسپی، بدکاره، زن ویژه، زن خیابانی، فاحشه
Intravenous drug user	Use injecting drug user. Drugs may be injected subcutaneously, intramuscularly or intravenously.	از عبارت: مصرف‌کننده تزریقی مواد استفاده کنید. تزریق مواد ممکن است به‌صورت زیرجلدی، داخل عضله، یا داخل رگ (وریدی) باشد. در ایران غالباً راه تزریق مواد وریدی است.	مصرف‌کننده وریدی مواد / معتاد وریدی
Sharing (needles, syringes)	Use using non-sterile injecting equipment if referring to risk of HIV exposure; use using contaminated injecting equipment if the equipment is known to contain HIV or if HIV transmission has occurred.	اگر موضوع بحث به احتمال قرارگرفتن در معرض اچ‌آی‌وی اشاره دارد، عبارت استفاده از لوازم تزریق غیر استریل (ناسترون) توصیه می‌شود. اگر از وجود اچ‌آی‌وی در این لوازم مطلع هستید یا اگر انتقال اچ‌آی‌وی عملاً واقع شده است، عبارت: استفاده از لوازم تزریق آلوده را به کار ببرید.	استفاده مشترک (از سرنگ و سوزن)
Fight against AIDS	Use response to AIDS.	این طور به کار ببرید: پاسخ به ایدز.	مبارزه علیه / در مقابل ایدز
Evidence-based	Use evidence-informed.	این طور به کار ببرید: مطلع از شواهد یا با آگاهی از شواهد.	بر پایه / براساس / مبتنی بر شواهد
HIV prevalence rates	Use HIV prevalence. The word "rates" connotes the passage of time and should not be used in most instances.	عبارت: شیوع اچ‌آی‌وی را به کار ببرید. واژه «میزان» تعبیری از دوره زمانی را در بر دارد و در بسیاری از	میزان‌های شیوع

Past Terminology	Preferred Terminology	واژه‌شناسی برگزیده	واژه‌شناسی پیشین
		موارد نباید استفاده شود.	
Acronyms and abbreviations	Please spell out all abbreviations in full.	لطفا همه کوتاه‌سازی‌ها را (حداقل یک بار و در ابتدای نوشته خود) به‌طور کامل بیان کنید.	سرکلمه‌ها و کوتاه‌سازی‌ها

آ-۱

آزمایش

TESTING

آزمایش اچ‌آی‌وی هم در پیشگیری و هم در برنامه‌های درمانی جنبه محوری دارد. سه شرط اساسی انجام آزمایش اچ‌آی‌وی عبارت است از: رضایت آگاهانه فرد آزمایش‌دهنده، رازداری در تمام مراحل از مراجعه تا ارایه نتیجه آزمایش و مشاوره قبل و بعد از آزمایش. در زبان انگلیسی این سه شرط (Consent و Confidentiality و Counselling) با حرف لاتین C نوشته شده و این شرایط به سه C معروف است. برای مطالعه متن کامل اعلامیه سیاست‌گذاری UNAIDS در این مورد ن.ک:
http://www.unaids.org/en/Policies/HIV_Prevention/Prevention_Umbrella_Policies.asp

آزمایش بنا به درخواست مراجع / مراجعه‌کننده (آزمایش مراجع‌خواسته)

CLIENT-INITIATED TESTING

این معادلی دیگر برای عبارت *مشاوره و آزمایش داوطلبانه* یا (Voluntary Counselling and Testing: VCT) است. سه شرط اساسی انجام آزمایش اچ‌آی‌وی عبارت است از: رضایت آگاهانه فرد آزمایش‌دهنده، رازداری در تمام مراحل از مراجعه تا ارایه نتیجه آزمایش و مشاوره قبل و بعد از آزمایش. (برای اطلاعات بیشتر ن. ک: آزمایش، در همین واژه‌شناسی)

آزمایش به توصیه مشاور (آزمایش مشاور‌خواسته)

PROVIDER-INITIATED TESTING

ممکن است تحت برخی شرایط، هنگامی که فردی متقاضی مراقبت پزشکی است، آزمایش اچ‌آی‌وی به او پیشنهاد شود. این امر ممکن است جنبه تشخیصی داشته باشد (مانند زمانی که در فرد مراجعه‌کننده نشانه‌های احتمالی مربوط به اچ‌آی‌وی دیده شود، یا دچار بیماری‌های مرتبط با اچ‌آی‌وی، مانند سل، باشد)، یا ممکن است این آزمایش به صورت روالی، به افراد فاقد هرگونه نشانه‌ای پیشنهاد شود. مثلا ممکن است آزمایش اچ‌آی‌وی، به عنوان بخشی از ارزیابی بالینی بیماران مبتلا به عفونت‌های آمیزشی یا به زنان باردار ارایه شود. در جاهایی که اچ‌آی‌وی بسیار شایع است، آزمایش اچ‌آی‌وی ممکن است به همه پیشنهاد شود. صرف نظر از نوع آزمایش و محل ارایه آن، در مورد هر آزمایش اچ‌آی‌وی باید همواره اصول سه گانه رضایت آگاهانه، رازداری، و مشاوره اعمال شود. (برای اطلاعات بیشتر ن. ک: آزمایش، در همین واژه‌شناسی). آزمایش بدون مشاوره تأثیر چندانی بر رفتار ندارد و در حقیقت فرصت طلایی از دست رفته‌ای است که می‌توانست در کمک به افراد برای پرهیز از ابتلا به عفونت یا انتقال ویروس، تعیین‌کننده باشد.

اجلاس جهانی سران برای توسعه اجتماعی

WSSD (World Summit for Social Development)

<http://www.visionoffice.com/socdev/wssd.htm>

اچ‌آی‌وی مثبت

HIV-POSITIVE

ردیابی یا تشخیص نشانه‌های عفونت اچ‌آی‌وی (وجود پادتن‌های ضد اچ‌آی‌وی) در یک نمونه آزمایشی خون یا ترشحات حفره دهان. این مفهوم با مثبت سرولوژیکی هم‌معنی است. گاه پیش می‌آید که نتیجه آزمایش مثبت کاذب باشد.

اچ‌آی‌وی منفی

HIV-NEGATIVE

عدم بروز شواهد عفونت اچ‌آی‌وی (یعنی فقدان پادتن‌های ضد اچ‌آی‌وی) در نمونه آزمایشی خون یا ترشحات حفره دهان. این مفهوم با منفی سرولوژیکی هم‌معنی است. فرد اچ‌آی‌وی منفی، در صورتی که در دوره پنجره یعنی فاصله زمانی بین تماس با قرار گرفتن در معرض ویروس و ردیابی پادتن‌ها باشد، ممکن است دچار عفونت اچ‌آی‌وی شده باشد.

UNIVERSAL PRECAUTIONS

این‌ها روش‌های استاندارد کنترل عفونت است که باید در همه موارد در محیط‌های خدمات درمانی رعایت شود تا خطر قرار گرفتن در معرض عوامل بیماری‌زا به حداقل برسد. این احتیاط‌ها هیچ ارتباطی با اچ‌آی‌وی مثبت بودن یا اچ‌آی‌وی منفی بودن افراد ندارد. به این احتیاط‌ها، احتیاط‌های همه‌جانبه نیز گفته می‌شود. این روش‌ها عبارتند از استفاده از دستکش، لباس‌های محافظ، ماسک و عینک‌های محافظ به منظور پیشگیری از تماس مستقیم با بافت‌ها، خون و مایعات بدن (به‌ویژه در موقعیت‌هایی که احتمال پاشیده‌شدن آنها وجود دارد).

استفاده مشترک

SHARING

در مورد لوازم تزریق در متون UNAIDS از لفظ «مشترک» استفاده نمی‌شود. به جای این، در مواردی که منظور انتقال اچ‌آی‌وی است می‌گوییم «استفاده از لوازم تزریق آلوده» و در مواردی که منظور احتمال خطر مواجهه با اچ‌آی‌وی است می‌گوییم «استفاده از لوازم تزریق غیر استریل (ناسترون)». علت این امر آن است که بر خلاف معنایی که معمولاً از این عبارت استنباط می‌شود، **مصرف‌کنندگان تزریقی مواد** به جز در مورد شرکای جنسی که با هم تزریق می‌کنند، به‌طور معمول سوزن مورد استفاده خود را تشریک نمی‌کنند. در غیاب برنامه‌های تبادل سرنگ و سوزن افراد ممکن است از سوزن و سرنگ دور انداخته شده (که امکان شناسایی ندارد) استفاده کنند یا ممکن است مواد را با سوزن و سرنگ استفاده شده «تاخت بزنند» و یا مواد را توسط تزریق‌کننده‌های حرفه‌ای تزریق کنند. آنها این رفتارها را «اشتراک» محسوب نمی‌کنند. هم‌چنین قرض گرفتن و قرض دادن سوزن و سرنگ را جزو «استفاده مشترک» به حساب نمی‌آورند. این نکته مهم است زیرا (معمولاً) فعل و انفعالات مختلفی در کار است. اگر فردی از اچ‌آی‌وی مثبت بودن خود آگاه باشد، ممکن است سعی کند که از قرض دادن سرنگ و سوزن به دیگران بپرهیزد، ولی ممکن است به قرض گرفتن سرنگ و سوزن از دیگران ادامه دهد. علاوه بر این، «شریک شدن» حامل نوعی بار مثبت در اجتماع مصرف‌کنندگان تزریقی مواد (یا در جامعه عمومی) است، مثل شریک شدن در غذا و کاربرد آن در نوشتن راجع به خطر ابتلا به اچ‌آی‌وی مناسب نیست.

اسناد راهبرد کاهش فقر

POVERTY REDUCTION STRATEGY PAPERS (PRSPs)

اسناد راهبرد کاهش فقر از طریق یک فرایند مشارکتی توسط کشورهای عضو سازمان ملل متحد تهیه می‌شود. این فرایند منتفعان درون مرزی را به همراه شریکان توسعه برون مرزی از جمله بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول درگیر می‌کند.

<http://www.imf.org/external/np/prsp/prsp.asp>

اصول «سه تا یک»

“THREE ONES” principles

- همیشه به همین صورت و در داخل گیومه عنوان کنید. این اصول از این قرار است:
- «یک» چارچوب راهبردی عمل در زمینه ایدز، به عنوان پایه هماهنگی کار همه شریکان،
- «یک» مرجع مسؤول هماهنگ‌کننده ملی برنامه‌ها، با رسالت گسترده چندبخشی،
- «یک» نظام پایش و ارزشیابی برنامه‌های اچ‌آی‌وی و ایدز در سطح کشوری.

اعتبارهای تسریع برنامه

PROGRAMME ACCELERATION FUNDS (PAF)

اعتبارهای تسریع برنامه برای کمک به گروه کاری موضوعی سازمان ملل متحد طراحی شده است تا آن را در ایفای نقشی تسهیل‌گر برای پیشبرد گسترده، مقیاس و نتیجه‌بخشی پاسخ کشوری به همه‌گیری ایدز یاری کند. با استفاده از این اعتبارها تامین هزینه فعالیت‌هایی امکان‌پذیر است که در راستای یکی یا بیشتر از پنج وظیفه متداخل UNAIDS باشد. این وظایف از این قرارند: توانمندسازی راهبری برای پاسخ کشوری موثر؛ بسیج و تقویت مشارکت عمومی، خصوصی و جامعه مدنی و دخالت دادن جامعه

مدنی؛ تحکیم مدیریت اطلاعات راهبردی؛ ظرفیت‌سازی برای طراحی، پیگیری، پایش و ارزشیابی پاسخ‌های کشوری؛ و ایجاد امکان دسترسی به، و استفاده کارآمد از، منابع مال و فنی. به علاوه، فعالیت‌هایی که بودجه دریافت می‌کنند می‌باید مطابق با توصیه‌های تیم کاری جهانی (Global Task Team) باشند.
www.unaids.org

افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند **PEOPLE LIVING WITH HIV**

باید از اصطلاح افرادی که با اچ‌آی‌وی و ایدز زندگی می‌کنند و PLWHA (یعنی سرکلمه‌های people living with HIV and AIDS) پرهیز کنید. در مورد **افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند** بهتر است از بعضی تعابیر اجتناب کنیم. «بیمار مبتلا به ایدز» تنها در موردی کاربرد دارد که بحث در محیط بالینی پزشکی و درمان باشد در حالی که افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند، حتی زمانی که وارد مرحله ایدز شده‌اند، در بیش‌تر موارد خارج از محیط پزشکی مشغول به زندگی و فعالیت هستند و نقش بیمار ندارند. همچنین عبارات «قربانی ایدز» و «رنج‌دیده از ایدز» به معنای عجز فرد مورد نظر و فقدان اختیار در امور زندگی خویش است. بهتر است که بگوییم **فردی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کند** زیرا در این طرز بیان این حقیقت منعکس می‌شود که فرد دچار عفونت می‌تواند به سلامت به زندگی ادامه دهد و احتمالاً تا سالیان دراز زندگی پرثمر و مولدی را پی بگیرد. استفاده از لفظ «قربانیان بی‌گناه» در مورد **افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند** (که غالباً در مورد کودکان اچ‌آی‌وی مثبت و افرادی که در فرآیند درمانی به عفونت مبتلا شده‌اند به کار می‌رود)، به نادرستی و تلویحاً افرادی را که از طرق دیگر به عفونت مبتلا می‌شوند، به نوعی گناه‌کار و سزاوار مجازات قلمداد می‌کند. ترجیح دارد که از تعابیر **افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند** یا **کودکان مبتلا به اچ‌آی‌وی** یا **اچ‌آی‌وی مثبت** استفاده کنیم. کلمه «ایدزی» را هرگز به کار نبرید. ن.ک:

http://data.unaids.org/pub/Report/2007/JC1299-PolicyBrief-GIPA_en.pdf

افزایش جبرانی خطر

RISK COMPENSATION or RISK ENHANCEMENT

این اصطلاح را به مفهوم افزایش رفتارهای پرخطر به دنبال احساس ایمنی کاذب ناشی از درپیش گرفتن رفتارهای دیگری که بالقوه توان کاهش خطر انتقال و ابتلا به ویروس را دارد، به کار می‌بریم. به طور مثال: ختنه مردان که تاثیر پیشگیرانه حدود ۵۰ درصدی دارد، ممکن است بهانه‌ای برای کاهش استفاده از کاندوم شود.

انتقال از مادر به کودک (انتقال از مادر به فرزند)

MTCT

سرکلمه‌های عبارت ('mother-to-child transmission'). همچنین سرکلمه‌های PMTCT برای **پیشگیری انتقال از مادر به کودک** ('prevention of mother-to-child transmission') مورد استفاده قرار دارد. برخی کشورها عبارت انتقال از والد به فرزند را ترجیح می‌دهند زیرا معتقدند ضمن پرهیز از انگ‌زنی علیه زنان باردار، به گونه‌ای مشوق مشارکت مردان در پیشگیری از اچ‌آی‌وی نیز است. توصیه می‌شود که از اصطلاح سرایت از مادر به کودک یا سرایت از مادر به فرزند استفاده نشود، زیرا ممکن است خواننده را دچار این اشتباه کند که اچ‌آی‌وی در ارتباط روزمره بین مادر و فرزند نیز قابل سرایت است. ن.ک:
http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub01/JC531-MTCT-TU_en.pdf

انتقال از والد به فرزند

PTCT (Parent-to-child transmission)

در برخی کشورها این اصطلاح را به عبارت **انتقال از مادر به کودک/فرزند** ترجیح می‌دهند. نگاه کنید به: مدخل فوق‌الذکر انتقال از مادر به کودک (MCTC)

انتقال عمودی

VERTICAL TRANSMISSION

گاهی اوقات برای اشاره به انتقال عامل بیماری‌زایی مانند اچ‌آی‌وی از مادر به جنین یا نوزاد، در زمان بارداری یا زایمان، استفاده می‌شود. اما ممکن است برای اشاره به انتقال ژنتیک (موروثی) خصوصیت‌ها نیز به کار برده شود. در متن‌های UNAIDS، در درجه اول از عبارت *انتقال از مادر به کودک/ فرزند* استفاده می‌شود.

انگ و تبعیض

STIGMA and DISCRIMINATION

به طور سنتی انگ یا «داغ ننگ» یا «لکه بدنامی» به معنای نشانه یا علامتی از بی‌آبرویی و بی‌اعتباری است. پس به نظر درست‌تر می‌رسد که بگوییم انگ‌زنی (بدنام‌سازی) و تبعیض. اگرچه *انگ و تبعیض* در گفتار روزمره جا افتاده است و می‌توان آن را به صورت عام و به معنای جمع نیز بکار برد.

اهداف توسعه هزاره

MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS (MDGs)

اهداف هشت‌گانه‌ای که در اجلاس سران هزاره در سپتامبر سال ۲۰۰۰ تدوین شده‌است. هدف شماره شش مشخصاً به ایدز اشاره دارد، اما پاره‌ایی از اهداف مزبور تحت تاثیر همه‌گیری اچ‌آی‌وی از تحقق بازمانده‌اند. ن ک:

<http://www.un.org/millenniumgoals/>

ایدز (AIDS)

ایدز (AIDS)، بر وزن فیض، نه بر وزن تیز، از حروف اول کلمات (Acquired Immunodeficiency Syndrome) گرفته شده است. معنای فارسی این کلمات *نشانگان نقص ایمنی اکتسابی* است.

ب

بانک جهانی

WORLD BANK

یکی از ۱۰ عضو پشتیبان UNAIDS.

<http://www.worldbank.org/>

برنامه توسعه ملل متحد

UNDP (United Nations Development Programme)

یکی از ۱۰ عضو پشتیبان UNAIDS.

<http://www.undp.org/>

برنامه جهانی غذا

WFP (World Food Programme)

یکی از ۱۰ عضو پشتیبان UNAIDS.

<http://www.wfp.org/index2.html>

برنامه راهبردی کشوری (ملّی)

NSP (NATIONAL STRATEGIC PLAN)

عبارت‌های دیگری که در این مورد به کار برده شده، عبارت است از *چارچوب ملّی اقدام در برابر ایدز* (national AIDS action frameworks) و *برنامه عملیاتی سالانه در مورد ایدز* (annual AIDS action plans). از کلمه‌های اختصاری و سرکلمه‌ها استفاده نکنید.

بروز

INCIDENCE

بروز اچ‌آی‌وی (که گاه آن را بروز تجمعی نیز می‌گویند) عبارت است از تعداد افرادی که در میان یک جمعیت مشخص، در طول زمان معلومی، مبتلا به عفونت اچ‌آی‌وی شده‌اند. UNAIDS معمولاً تعداد افراد (صرف نظر از سن) یا کودکان (زیر چهارده سال) مبتلا شده به عفونت ظرف دوره یکساله اخیر را در نظر دارد. بروز با شیوع تفاوت دارد. در مطالعات مشاهده‌ای و آزمون‌های مشخص در زمینه پیشگیری، اصطلاح میزان بروز برای نشان دادن بروز در صد-نفر-سال مشاهده، به کار می‌رود. برای اطلاع بیشتر تر به عنوان شیوع در همین واژه‌شناسی مراجعه کنید.

بیماری‌های مرتبط با اچ‌آی‌وی یا بیماری‌های مرتبط با ایدز

AIDS or HIV-RELATED ILLNESSES

نشانه‌های عفونت اچ‌آی‌وی می‌تواند هم در ابتدای عفونت و هم بعد از ریشه‌گرفتن ضعف ایمنی، که باعث ایدز می‌شود، ظاهر شود. در زمان عفونت اولیه اچ‌آی‌وی، وقتی که ویروس با سطح مخاطی در تماس قرار می‌گیرد سلول‌های آسیب‌پذیر را پیدا کرده و به بافت لنفوی منتقل می‌شود، که تولید انبوه ویروس را در این بافت به دنبال دارد. این امر منجر به تکثیر انفجاری ویروس در جریان خون و انتشار وسیع ویروس می‌شود. در این مرحله برخی افراد علائم آنفلوانزا مانند پدید می‌کنند، اما این پدیده را معمولاً عوارض عفونت اولیه می‌نامند نه بیماری مرتبط با اچ‌آی‌وی. واکنش ایمنی متعاقب برای سرکوب ویروس تنها موفقیت نسبی به همراه دارد و تعدادی از ویروس‌ها از چنگ آن می‌گریزند و ممکن است به مدت ماه‌ها تا سال‌ها نهفته و غیر قابل کشف در بدن باقی بمانند. از آنجا که سلول‌های حیاتی دستگاه ایمنی موسوم به سلول‌های T از نوع CD4+ از کار افتاده و از بین می‌روند، تعداد آنها به تدریج رو به کاهش می‌گذارد. به این ترتیب، بیماری مرتبط با اچ‌آی‌وی با تحلیل تدریجی کارکرد دستگاه ایمنی مشخص می‌شود. سرانجام بار گردشی فزاینده ویروس منجر به تخریب دستگاه ایمنی می‌گردد، که این را گاه عفونت پیشرفته اچ‌آی‌وی می‌نامند. این مرحله نهایتاً به ظهور ایدز می‌انجامد.

در عین حال که عموماً گفته می‌شود یا نوشته می‌شود «شخصی از ایدز در گذشت»، به واقع، افراد از ایدز نمی‌میرند. افراد از بیماری‌های مرتبط با اچ‌آی‌وی یا بیماری‌های مرتبط با ایدز فوت می‌کنند. کاربرد اصطلاح بیماری‌های مرتبط با ایدز در مورد فردی درست است که تشخیص نشانگان ایدز در مورد او صورت گرفته باشد.

پ

پاتوژن

PATHOGEN

بیماری‌زا

پاسخ به ایدز

AIDS RESPONSE

عبارات پاسخ به ایدز، پاسخ به اچ‌آی‌وی، واکنش به ایدز، واکنش به اچ‌آی‌وی را غالباً به صورت مترادف بکار می‌برند و منظور از همه این‌ها پاسخ به ایدز، پاسخ به اچ‌آی‌وی یا پاسخ به همه‌گیری ایدز یا پاسخ به همه‌گیری اچ‌آی‌وی است. در بعضی موارد عبارت مواجهه با ایدز نیز به همین معنی استفاده شده است.

پرهیز - پابندی - پوشش با کاندوم

ABC (Abstain, Be faithful, Condomize)

این واژه‌ها معرف راهبردهای پیشگیری از انتقال جنسی اچ‌آی‌وی است:

- پرهیز از آمیزش با دخول (واژه پرهیز همچنین می‌تواند برای به تعویق انداختن سن نخستین تماس جنسی به کار رود)،

- پابندی (به معنی پابندی به تنها یک شریک جنسی یا کاهش تعداد شرکای جنسی)

- پوشش با کاندوم به طور مستمر و به طرز صحیح

ترجمه دیگر پیشنهاد شده برای راهبردهای پیشگیری سه واژه کفاف - عفاف - غلاف است.

ت

تغییر رفتار

BEHAVIOUR CHANGE

چندین نظریه و الگو در مورد رفتار انسان وجود دارد که راهنمای اقدامات آموزش و ارتقای سلامت برای تشویق به تغییر رفتار است. منظور از تغییر رفتار در پیش گرفتن و تداوم رفتارهای سالم است.

تن فروش

SEX WORKER

این اصطلاح را در سطح وسیعی به جای «روسی» مورد استفاده قرار می‌دهند. اصطلاح‌های دیگری مانند آمیزش گر، کارگر جنسی یا شاغل جنسی نیز پیشنهاد شده است. تمامی این عبارتها بنا است عاری از قضاوت اخلاقی باشد و بیشتر بر شرایط فروش خدمات جنسی تاکید نماید. عبارت دیگر در این مورد **زنان/ مردان/ افرادی که تن‌فروشی می‌کنند** است. اصطلاح تن‌فروش تجاری را دیگر به کار نمی‌برند زیرا تکرار «تجاری» بعد از «فروش» زاید است.

تن‌فروشی

SEX WORK

عبارت «تن‌فروشی تجاری» به نظر زاید و تکرار دوباره یک مفهوم است. عبارت پذیرفته‌تر **تن‌فروشی** است. عبارت‌های دیگری مانند آمیزش‌گری و کار جنسی نیز پیشنهاد شده است.

توافق‌نامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری (توافق‌نامه تریپس)

TRIPS (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)

توافق در باره جنبه‌های بازرگانی حقوق مالکیت فکری که توسط سازمان جهانی مالکیت فکری سرپرستی می‌شود، در زمینه حفظ حقوق داروهای ثبت‌شده، انعطاف‌هایی برای کشورهای با در آمد کم و متوسط قایل است.

http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm

توصیف ایدز

DESCRIBING AIDS

ایدز را غالباً یک « بیماری لاعلاج و مرگبار» می‌خوانند، اما این شیوه بیان ترس و هراس ایجاد می‌کند و همین موضوع به تنهایی موجب انگ و تبعیض بیشتر می‌شود. همچنین، گاه آن را یک «بیماری مزمن تدبیرپذیر، مانند فشار خون یا دیابت» عنوان کرده‌اند، اما این هم ممکن است باعث شود عده‌ای آن را به قدر کافی جدی نگیرند. پس مطلوب‌تر آن است که ایدز را این‌طور تشریح کنیم: ایدز یا نشانگان اکتسابی نقص ایمنی یک بیماری کشنده ناشی از اچ‌آی‌وی یا ویروس نقص ایمنی انسان است. اچ‌آی‌وی توان بدن را برای مقابله با عفونت و بیماری از بین می‌برد و این امر می‌تواند در پایان به مرگ بیانجامد. در حال حاضر، داروهای ضد رتروویروسی از سرعت تکثیر ویروس می‌کاهد و تا حد زیادی کیفیت زندگی فرد را بهبود می‌بخشد، اما عفونت اچ‌آی‌وی را از میان نمی‌برد. از عباراتی مانند طاعون قرن، نفرین زمانه و نظیر آن جدا پرهیز کنید

ج

جمعیت‌های کلیدی در معرض خطر بیشتر اچ‌آی‌وی

KEY POPULATIONS AT HIGHER RISK OF HIV EXPOSURE

از عبارت «گروه‌های پرخطر» استفاده نکنید چون از این اصطلاح این‌طور بر می‌آید که خطر تنها محدود به یک گروه ویژه است. اما به واقع، همه گروه‌های اجتماعی با یکدیگر در تعامل هستند. همچنین، این عبارت ممکن است به افرادی که خود را به این گروه‌ها متعلق نمی‌دانند، نوعی احساس امنیت کاذب دهد و آنها را گمراه کند. به همین ترتیب، می‌تواند به افزایش انگ و تبعیض بیانجامد. معمولاً درست‌تر این است که مستقیماً به مواردی چون: قرار گرفتن در معرض خطر افزوده اچ‌آی‌وی، ارتباط جنسی (آمیزش) بدون استفاده از کاندوم، ارتباط جنسی (آمیزش) محافظت نشده، یا استفاده از لوازم تزریق غیراستریل اشاره کنیم تا اینکه از عبارت «گروه پرخطر» استفاده کنیم. عضویت در یک گروه فرد را در معرض خطر قرار نمی‌دهد بلکه رفتارهای او این احتمال را ایجاد می‌کند. در مورد افراد متاهل یا شرکای جنسی دائمی، به ویژه زنان، ممکن است رفتار پرخطر شریک جنسی ایشان، آنها را در «موقعیت خطر» قرار دهد. از سوی دیگر پیوند محکمی بین انواع جابجایی و خطر بیشتر قرار گرفتن در معرض اچ‌آی‌وی وجود دارد. بسته به علت جابجایی و اینکه افراد به چه میزان از زمینه و هنجارهای اجتماعی خود دور شده باشند. ترجیح بر این است که از عبارت جمعیت‌های کلیدی استفاده شود زیرا این عبارت بر این نکته تکیه دارد که همانطور که این جمعیت‌ها در پویایی همه‌گیری اچ‌آی‌وی در یک محیط ویژه کلیدی هستند، در پاسخ موثر به همه‌گیری نیز، از همکاران اصلی به شمار می‌آیند.

جنس و جنسیت

GENDER and SEX

لفظ «جنس» به تفاوت‌های زیست‌شناختی بین مذکر و مونث اشاره دارد، در حالی که «جنسیت» امری است مربوط به تفاوت نقش‌ها و روابط اجتماعی زنان و مردان. نقش‌های جنسیتی در فرآیند اجتماعی شدن فراگرفته می‌شوند و در میان فرهنگ‌های مختلف و نیز در درون هر فرهنگ بسیار متغیرند. نقش‌های جنسیتی تحت تاثیر سن، طبقه اجتماعی، قومیت و نژاد و مذهب و نیز محیط‌های سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی قرار دارند. در بسیاری زبان‌ها تمایز واژگانی بین مفهوم جنس و جنسیت شفاف نیست و مترجمان باید با انتخاب واژه‌های دیگر وجود این تمایز را روشن کنند.

جی‌یا یا گی‌یا

GIPA (greater involvement of people living with HIV/AIDS)

عنوان اختصاری است برای اصول مشارکت واقعی و گسترده‌تر افرادی که با اچ‌آی‌وی و ایدز زندگی می‌کنند. ۴۲ کشور شرکت‌کننده در اجلاس ۱۹۹۴، پاریس، ادغام اصول مزبور را در قطعنامه پایانی این اجلاس محقق کردند. ن. ک:

http://www.unaids.org/en/Issues/Affected_communities/gipa.asp

ح

حامل ایدز

AIDS CARRIER

غالباً از این اصطلاح برای اشاره به هر فردی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کند استفاده می‌شود. اما عنصر انگ را دربردارد و برای بسیاری از کسانی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند توهین آمیز است. به علاوه، اساساً اصطلاحی نادرست است: زیرا آنچه فرد حامل آن است اچ‌آی‌وی است، نه ایدز.

خ

خطر

RISK

از عبارتهایی مانند «گروه‌های در معرض خطر» یا «گروه‌های خطر» یا «گروه‌های پرخطر» پرهیز کنید. فردی که رفتار یا رفتارهایی دارد که موجب قرارگرفتن بیشتر وی در معرض اچ‌آی‌وی می‌شود ممکن است خود را عضو هیچ گروه ویژه‌ای نداند. منظور از خطر، احتمال مواجهه با (قرارگرفتن در معرض) اچ‌آی‌وی است که ممکن است نتیجه یک رفتار یا موقعیت ویژه باشد. این موقعیت‌های ویژه شامل موارد زیر است: وجود خطر بین زوج‌هایی که از نظر وضعیت سرولوژیکی ناهمگون هستند (یکی از آنان اچ‌آی‌وی مثبت و دیگری اچ‌آی‌وی منفی است) و از این وضعیت خود ناآگاهند و یا دریافت‌کنندگان خون یا فرآورده‌های خونی غربال‌نشده. رفتارهای افراد، آنها را در موقعیت‌های احتمالی قرارگرفتن در معرض اچ‌آی‌وی قرار می‌دهد، نه تعلق آنان به یک گروه ویژه. برخی جمعیت‌ها ممکن است در معرض خطر افزوده قرارگرفتن در معرض اچ‌آی‌وی باشند.

د

درمان ضد رتروویروسی بسیار فعال

HIGHLY ACTIVE ANTIRETROVIRAL THERAPY (HAART)

در حال حاضر به جای این اصطلاح، بیشتر از *درمان با داروی ضد رتروویروسی* (antiretroviral treatment or therapy/ART) استفاده می‌شود. HAART عنوان پیشنهادی متخصصان برجسته اچ‌آی‌وی بود که به رژیم درمانی سرکوبگر تکثیر ویروسی و کاهش سرعت پیشروی بیماری اچ‌آی‌وی اشاره داشت. رژیم معمول HAART مشتمل بر تلفیق سه دارو یا بیشتر نظیر دو بازدارنده ترانسکریپتاز معکوس نوکلئوزیدی و یک بازدارنده پروتئاز یا دو بازدارنده ترانسکریپتاز معکوس نوکلئوزیدی و یک بازدارنده ترانسکریپتاز معکوس غیر نوکلئوزیدی و یا ترکیب دیگری از این دست است. اخیراً داروهای جدیدی بدست آمده که مانع از ورود ویروس به داخل سلول می‌گردد. نشان داده شده است که این رژیم‌های درمان دارویی تعداد ویروس‌ها را به نحوی کاهش می‌دهد که دیگر در خون بیمار قابل شناسایی نیست. (برای آگاهی بیشتر می‌توانید به <http://www.aidsinfo.nih.gov> از اداره بهداشت و خدمات انسانی ایالات متحده مراجعه کنید). اصطلاح درمان یا داروی ضد رتروویروسی (antiretroviral treatment یا ART) را در صورتی می‌توان بکار برد که مشخصاً به یک ترکیب ضد رتروویروسی سه‌گانه اشاره داشته باشد.

دسترسی همگانی

UNIVERSAL ACCESS

جمله‌ای که عموماً استفاده می‌شود فعالیت در جهت دستیابی به اهداف دسترسی همگانی به خدمات پیشگیری از اچ‌آی‌وی، درمان، مراقبت و حمایت است. رئوس مطالب این طرح در *بیانیه سیاسی مرتبط با اچ‌آی‌وی، ۲۰۰۶* عنوان شده است. http://data.unaids.org/pub/Report/2006/20060615_HLM_PoliticalDeclaration_ARES60262_en.pdf

دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد

UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime)

یکی از ۱۰ عضو و پشتیبان UNAIDS.

<http://www.unodc.org/odccp/index.html>

دوره پنجره

WINDOW PERIOD

فاصله زمانی از ورود اچ‌آی‌وی به بدن تا قابل تشخیص شدن آن توسط آزمایش‌های سرم‌شناسی. این فاصله به تشکیل پادتن‌های ضد اچ‌آی‌وی و رسیدن آنها به حدی که با روش‌های آزمایشگاهی قابل شناسایی باشد مربوط می‌شود. هرچند روش‌های جدیدتر آزمایشگاهی این فاصله را کاهش داده است، ولی *دوره پنجره* همچنان وجود دارد.

رابطه جنسی ایمن‌تر**SAFER SEX**

به جای رابطه جنسی ایمن، ترجیح دارد از عبارت **رابطه جنسی ایمن‌تر** استفاده کنیم زیرا ممکن است اصطلاح رابطه جنسی ایمن اشتبهاً به معنای ایمنی مطلق تلقی شود. رابطه جنسی هنگامی در برابر انتقال اچ‌آی‌وی صد درصد ایمن است، که هر دو طرف از اچ‌آی‌وی منفی بودن خود آگاه باشند و هیچیک از آن دو، در دوره پنجره بین مواجهه با اچ‌آی‌وی و ظهور پادتن‌های قابل تشخیص از راه آزمایش اچ‌آی‌وی قرار نداشته باشد. در هر حالت دیگر، کاهش تعداد شرکای جنسی و استفاده درست و منظم از کاندوم‌های مردانه یا زنانه می‌تواند خطر انتقال اچ‌آی‌وی را کاهش دهد. عبارت **رابطه جنسی ایمن‌تر** یا **آمیزش ایمن‌تر** منعکس کننده این طرز فکر است که ما می‌توانیم انتخاب‌هایی را انجام دهیم یا رفتارهایی را اتخاذ کنیم که خطر را کاهش داده یا به حداقل برساند.

روسپی‌گری**PROSTITUTION**

از این اصطلاح تنها در ارتباط با نوجوانان زیر سن قانونی (که طبق پیمان‌نامه حقوق کودک حداقل ۱۸ سال تمام است) استفاده می‌کنیم. در مورد گروه‌های سنی بالاتر، از عبارت **تن‌فروشی** استفاده می‌کنیم.

زنانه شدن [همه‌گیری]**FEMINIZATION**

با توجه به همه‌گیری جهانی، در حال حاضر بیشتر اوقات، عبارت **زنانه شدن [همه‌گیری]** برای اشاره به پیامدهای روزافزون این همه‌گیری بر زنان استفاده می‌شود. این مفهوم اغلب به این فکر باز می‌گردد که تعداد زنان مبتلا برابر و یا حتی بالاتر از تعداد مردان مبتلا شده است؛ یا اینکه در بسیاری از زمینه‌ها، زنان و دختران بیشترین فشار و سختی ناشی از همه‌گیری را متحمل می‌شوند.

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)**UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)**

یکی از ۱۰ عضو و پشتیبان UNAIDS

<http://www.unesco.org/>

سازمان جهانی بهداشت**WHO (World Health Organization)**

یکی از ۱۰ عضو پشتیبان UNAIDS.

<http://www.who.int/en/>

سازمان جهانی کار**ILO (International Labour Organization)**

یکی از ۱۰ عضو پشتیبان UNAIDS.

<http://www.ilo.org/>

سازمان جهانی مالکیت فکری**WIPO (World Intellectual Property Organization)**

<http://www.wipo.org/>

ش

شیوع

PREVALENCE

مفهوم شیوع ناظر بر تعداد موارد عفونت در یک نقطه ویژه زمانی است (مثل عکسی که تصویر یک لحظه را نشان می‌دهد). شیوع اچ‌آی‌وی که غالباً به صورت درصد بیان می‌شود گویای نسبت جمعیتی افرادی است که در یک برهه از زمان اچ‌آی‌وی مثبت هستند. UNAIDS معمولاً شیوع اچ‌آی‌وی را در مورد جمعیت ۴۹-۱۵ ساله گزارش می‌کند. از اصطلاح میزان شیوع استفاده نمی‌کنیم زیرا هیچ بازه زمانی برای مشاهده مورد نظر نیست. لفظ شیوع به تنهایی کافی است. مثلاً: «حوزه کارائیب، با شیوع اچ‌آی‌وی ۲/۳ درصد در میان بزرگسالان در سال ۲۰۰۳، منطقه‌ای است که در آینده باید مورد توجه بیشتر قرار گیرد». شیوع اچ‌آی‌وی ممکن است در عین حال به تعداد افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند اشاره داشته باشد، مانند: «تا دسامبر سال ۲۰۰۷، حدود ۳۳/۲ میلیون نفر، در سراسر جهان با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کرده‌اند».

شیوع سرمی

SEROPREVALENCE

در رابطه با عفونت اچ‌آی‌وی، این شاخص عبارت است از نسبت کسانی که در هر موقعیت زمانی، شواهد سرمی (سرولوژیک) عفونت اچ‌آی‌وی یعنی یادتن‌های اچ‌آی‌وی در آنها وجود دارد.

ص

صندوق جمعیت ملل متحد

UNFPA (United Nations Population Fund)

یکی از ۱۰ عضو و پشتیبان UNAIDS.

<http://www.unfpa.org/>

صندوق جهانی مبارزه با ایدز، سل و مالاریا

GLOBAL FUND TO FIGHT AIDS, TUBERCULOSIS AND MALARIA

صندوق جهانی مبارزه با ایدز، سل و مالاریا که در سال ۲۰۰۱ پایه‌گذاری شد، یک مشارکت مستقل عمومی-خصوصی است. هدف آن جذب، مدیریت و تخصیص منابع بیشتر است تا بتواند برای کاهش پیامدهای ناشی از اچ‌آی‌وی، سل و مالاریا در کشورهای نیازمند، کمک پایدار و قابل توجهی نماید و در عین حال در کاهش فقر به عنوان بخشی از اهداف توسعه هزاره نیز سهیم باشد. از سال ۲۰۰۱ تا کنون، صندوق جهانی ۷/۴ میلیارد دلار جذب کرده است. در سپتامبر ۲۰۰۷، حامیان مالی قول‌های اولیه خود را به ارزش ۷/۹ میلیارد دلار برای محدوده زمانی ۳ ساله به صندوق جهانی ارایه کردند. این قول‌ها، هنگامت‌ترین رقم مالی یکجا را که تا به حال برای بهداشت منظور شده در بر می‌گیرد و به صندوق جهانی فرصت می‌دهد تا به تعهدات سالانه ۶ تا ۸ میلیارد دلار تا سال ۲۰۱۰ نزدیکتر شود.

<http://www.theglobalfund.org/en/>

صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف)

UNICEF (United Nations Children's Fund)

یکی از ۱۰ عضو و پشتیبان UNAIDS.

<http://www.unicef.org/>

ط

طرح «۳ در ۵»

"3 by 5" initiative

همیشه به همین صورت و در داخل گیومه عنوان کنید. «۳ در ۵» یک طرح جهانی به ابتکار UNAIDS و WHO بود که هدف آن تا پایان سال ۲۰۰۵، تحقق درمان ضد رتروویروسی برای سه میلیون نفر که، در کشورهای دارای درآمد کم و متوسط، با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کردند بود.

http://data.unaids.org/Publications/External-Documents/who_3by5-strategy_en.pdf?preview=true

ع

عالم‌گیری (بیماری عالم‌گیر / پاندمی)

PANDEMIC

عالم‌گیری یک بیماری است که در کل یک منطقه، قاره یا در سراسر جهان اشاعه پیدا می‌کند. وقتی از بیماری در سطح جهانی صحبت می‌کنیم، بهتر است بگوییم «پاندمی» و هنگامی که از بیماری در سطح کشوری یا منطقه‌ای صحبت می‌کنیم، بهتر است بگوییم **همه‌گیری** یا اپیدمی. برای سهولت UNAIDS غالباً از واژه **همه‌گیری** (اپیدمی) را استفاده می‌کند.

عضوهای پشتیبان

COSPONSORS

برنامه مشترک سازمان ملل متحد در زمینه ایدز (UNAIDS) از ده عضو پشتیبان تشکیل شده است که بر اساس مقررات سازمان ملل متحد به شرح و ترتیب زیر تعیین شده‌اند:

۱- کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)

<http://www.unhcr.org/>

۲- صندوق کودکان سازمان ملل متحد

United Nations Children's Fund (UNICEF)

<http://www.unicef.org/>

۳- برنامه جهانی غذا

World Food Programme (WFP)

<http://www.wfp.org/>

۴- برنامه توسعه ملل متحد

United Nations Development Programme (UNDP)

<http://www.undp.org/>

۵- صندوق جمعیت ملل متحد

United Nations Population Fund (UNFPA)

<http://www.unfpa.org/>

۶- دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)

<http://www.unodc.org/odccp/index.html>

۷- سازمان بین‌المللی کار

International Labour Organization (ILO)

<http://www.ilo.org/>

۸- سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد

عفونت

INFECTION

اصطلاح تخصصی **عفونت** به ورود یک عامل بیماری‌زای زنده به بدن و پاسخ بدن به آن عامل گفته می‌شود. استفاده از اصطلاح **عفونت اچ‌آی‌وی** در متون تخصصی برای رساندن این معنی درست است. با این‌همه از آنجایی که اصطلاح عفونت در زبان روزمره دارای بار منفی است، از استفاده از این واژه و ترکیب‌های آن در باره افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند یا همه‌گیری اچ‌آی‌وی در متون غیرتخصصی پرهیز کنید. اصطلاح عفونت ایدز به‌طور کلی اشتباه است زیرا ایدز یک عامل بیماری‌زا نیست.

عفونت‌های آمیزشی (عفونت‌های منتقل شونده از طریق تماس جنسی)

SEXUALLY TRANSMITTED INFECTION (STI)

به این عفونت‌ها بیماری‌های آمیزشی و بیماری‌های مقاربتی هم می‌گویند. ارجحیت کاربرد **عفونت‌های آمیزشی** به جای بیماری‌های آمیزشی این است که سرایت بدون عوارض عوامل عفونی را هم شامل می‌شود. عفونت‌های آمیزشی از طریق انتقال ارگانسیم‌ها از فردی به فرد دیگر در زمان تماس جنسی منتقل می‌شود. علاوه بر عفونت‌های آمیزشی «رایج» (نظیر سفلیس و سوزاک) طیف عفونت‌های آمیزشی اینک شامل اچ‌آی‌وی، که باعث ایدز می‌شود، و نیز *Chlamydia trachomatis* ، ویروس تب‌خال تناسلی HPV که می‌تواند باعث سرطان دهانه رحم یا مقعد شود، شپش زهار، شانکروئید chancroid ، میکوپلاسمای تناسلی، هپاتیت ب و سی، تریکومونیازیس trichomoniasis ، عفونت‌های روده و انگل‌های برون‌زی است. پیچیدگی و وسعت دامنه عفونت‌های آمیزشی از دهه ۱۹۸۰ به بعد افزایش چشمگیری داشته و اینک بیش از ۲۰ ارگانسیم و عارضه در این حیطه طبقه‌بندی می‌شود.

عفونت‌های فرصت‌طلب

OPPORTUNISTIC INFECTIONS

بیماری‌های ناشی از انواع ارگانسیم‌هایی که به‌طور معمول در افراد دارای سیستم ایمنی سالم، سبب بیماری نمی‌شود. افرادی که با عفونت پیشرفته اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند، ممکن است دارای **عفونت‌های فرصت‌طلب** در ریه، مغز، چشم و دیگر اعضا باشند. برخی **عفونت‌های فرصت‌طلب** که در مورد افراد مبتلا به ایدز، عمومیت دارند عبارتند از: *Zat* / *الریه* ناشی از *Pneumocystis carinii*، کریپتوسپوریدیوزیس (*cryptosporidiosis*)، هیستوپلاسموزیس (*histoplasmosis*) دیگر عفونت‌های میکروبی، انگلی، ویروسی و قارچی و برخی انواع سرطان. در کشورهای در حال توسعه، سل بالاترین رتبه **عفونت‌های فرصت‌طلب** مرتبط با اچ‌آی‌وی را دارد.

ک

کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان

UNHCR (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees)

یکی از ۱۰ عضو و پشتیبان UNAIDS.

<http://www.unhcr.org>

گ

گروه پشتیبانی منطقه‌ای

REGIONAL SUPPORT TEAM (RST)

تیمی که سرپرستی و هماهنگی فعالیت‌های UNAIDS را در یک منطقه جغرافیایی معین به عهده دارد.

گروه مرجع پایش و ارزشیابی

MONITORING AND EVALUATION REFERENCE GROUP

گروه مرجع پایش و ارزشیابی (MERG) که توسط UNAIDS پایه گذاری شده است، از عضویت وسیعی از کارشناسان فنی ارزشیابی بهره‌مند است. به همین دلیل، این گروه از توانمندی لازم برای کمک به هماهنگ‌سازی رویکردهای پایش و ارزشیابی (M&E) مابین سازمان‌های همکار بهره‌مند شده است و قادر به کمک در گسترش پایش و ارزشیابی موثر پاسخ به همه‌گیری است.

گروه مرجع ملل متحد در زمینه اچ‌آی‌وی و مصرف تزریقی مواد

UN Reference Group on HIV and Injecting Drug Use

www.idurefgroup.edu.au

گروه مرجع UNAIDS در زمینه اچ‌آی‌وی و حقوق انسانی

UNAIDS Reference Group on HIV and Human Rights

http://www.unaids.org/en/Issues/Impact_HIV/20070216_Ref_group_HIV_HR.asp

گروه مرجع UNAIDS در زمینه اقتصاد

URGE (UNAIDS Reference Group on Economics)

گروه مرجع UNAIDS در زمینه پیشگیری

UNAIDS Reference Group on Prevention

http://www.unaids.org/en/PolicyAndPractice/Prevention/reference_group.asp

گروه مرجع UNAIDS در زمینه پیشگیری از اچ‌آی‌وی و مراقبت مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در کشورهای در حال توسعه و

در حال گذار

UNAIDS Reference Group on HIV Prevention and Care among Injecting Drug Users in Developing and Transitional Countries

<http://www.idurefgroup.unsw.edu.au/>

گروه مرجع UNAIDS در زمینه تخمین، الگو سازی و پیش‌بینی

UNAIDS Reference Group on Estimates, Modelling and Projections

www.epidem.org

م

مبارزه

FIGHT

واژه «مبارزه» و دیگر الفاظ مربوط به ادبیات رزمی مانند: نبرد، جدال، عملیات و جنگ را نباید به کار برد، مگر در موارد نقل قول مستقیم. به جای آن می‌توان بنا به موقعیت از واژگانی نظیر پاسخ به، مدیریت اقدام در برابر، تدبیر، ابتکار، فعالیت، جنبش، حرکت، تلاش، کوشش، برنامه، طرح و نظیر آن‌ها استفاده کرد. یکی از دلایل اصلی این امر، پرهیز از امکان برداشت نادرست از عبارت

"مبارزه با اچ‌آی‌وی" است. زیرا ممکن است اصطلاح «مبارزه با اچ‌آی‌وی» به نادرستی به مفهوم «مبارزه با افرادی که با اچ‌آی‌وی زندگی می‌کنند» تلقی شود.

مبتلا به عفونت اچ‌آی‌وی

HIV-INFECTED

مبتلا به عفونت اچ‌آی‌وی معمولاً برای بیان اینکه از طریق آزمایش خون شواهد دال بر وجود اچ‌آی‌وی یافت شده است، به کار می‌رود. این مفهوم با اچ‌آی‌وی مثبت تفاوت دارد (زیرا اصطلاح اچ‌آی‌وی مثبت ممکن است، به ویژه در مورد نوزادان کمتر از ۱۸ ماه، ناظر بر نتیجه مثبت کاذب آزمایش باشد).

مجامع عقیدتی (سازمان‌های ایمان‌مدار)

FAITH-BASED ORGANIZATIONS

عبارت **مجامع عقیدتی** بر عبارت‌هایی مانند مسجد، کلیسا، کنیسه یا سازمان‌های دینی و مذهبی برتری دارد چون جامعیت دارد (این عبارت درباره اعتبار یا درستی هیچ نمودی از ایمان یا عقیده قضاوتی نمی‌کند) و از الگوهای متداول فکری و تاریخی (به ویژه اروپایی) به دور است.

محرك (پیش‌برنده)

DRIVER

این واژه به عوامل ساختاری و اجتماعی، که ممکن است آسیب‌پذیری افراد را برای قرار گرفتن در معرض اچ‌آی‌وی افزایش دهد، مربوط می‌شود. فقر، تبعیض‌های جنسیتی و نقض حقوق انسانی از این دسته عوامل هستند. بیشتر اوقات، واژه **محرك**، اختصاصاً برای توصیف عامل تعیین‌کننده زیربنایی به کار برده می‌شود.

مداخله

INTERVENTION

به جای واژه مداخله می‌توان از تعبیری نظیر برنامه‌ریزی، برنامه، اقدام، فعالیت یا ابتکار استفاده کرد. مداخله به معنی «کاری در مورد چیز یا شخص دیگر انجام دادن» است. این با مفهوم پاسخ مشارکتی منافات دارد.

مرجع ملی هماهنگ‌کننده برنامه‌های ایدز سابقاً: شورای ملی ایدز

NAC (National AIDS coordinating authority/ formerly National AIDS Council)

مردان همجنس‌گرا

GAY MEN

بهتر است بنویسیم **مردانی که با مردها رابطه جنسی دارند** مگر این‌که فرد یا گروه مورد نظر مشخصاً خود را همجنس‌گرا بخوانند. جمع وسیعتر زنان همجنس‌گرا (lesbian)، مردان همجنس‌گرا (gay)، دو جنس‌گرایان (bisexual) و تغییر جنسیت داده‌ها (transgendered) را باید به همین واژه‌ها نام برد. معمولاً برای اشاره به این گروه‌ها، سرکلمه‌های انگلیسی آن: یعنی LGBT استفاده می‌شود. اما از نظر UNAIDS به طور کلی بهتر است عبارت‌ها به صورت کامل (و نه به شیوه سرکلمه‌ای) بیان شود.

مردانی که با مردها ارتباط جنسی دارند

MEN WHO HAVE SEX WITH MEN (MSM)

این اصطلاح از آن جهت مفید است که علاوه بر مردانی که خود را همجنس‌گرا می‌دانند و تنها با مردان دیگر رابطه جنسی دارند، همچنین دربردانده مردان دوجنس‌گرا (bisexual) و نیز مردانی غیر همجنس‌گرا (heterosexual) است که به هر دلیل ممکن است زمانی با مردها رابطه جنسی داشته باشند. ن.ک:

http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub03/mentu2000_en.pdf

VCT

این سه حرف سرکلمه‌های عبارت **voluntary counselling and testing** است که به نام **آزمایش بنا به درخواست مراجع** ("**client-initiated testing**") نیز شناخته شده است. این مفهوم در مقابل عبارت **آزمایش بنا به توصیه مشاور (-provider-initiated testing)** استفاده می‌شود. در هر حال، همه آزمایش‌ها باید همواره در شرایطی صورت پذیرد که اصول سه گانه آزمایش را رعایت کند: رضایت آگاهانه، رازداری و مشاوره. ن ک:

http://www.unaids.org/en/Policies/Testing/20070517_policies_testing_keyoperationalguidelines.es.asp

مصرف کننده تزریقی مواد

INJECTING DRUG USERS (IDUs)

این اصطلاح بر اصطلاح «معتادان» یا «سوءمصرف کنندگان» که تحقیرآمیز تلقی می‌شود ترجیح دارد، زیرا تعبیر اخیر به جای ایجاد اعتماد و احترام مورد نیاز برای ارتباط با افرادی که مواد تزریقی می‌کنند، به این افراد احساس بیگانگی و بیزاری می‌دهد (و از سوی دیگر بسیاری از مصرف کنندگان خود را «معتاد» نمی‌دانند). در متون UNAIDS از اصطلاح «تزریق کنندگان وریدی مواد» استفاده نمی‌کنیم زیرا تزریق ممکن است زیرپوستی یا درون عضله‌ای باشد و لزوماً وریدی نیست. استفاده از اصطلاح کامل به جای سرکلمه‌های آن (IDU) پذیرفته‌تر است.

مطلع از شواهد (با آگاهی از شواهد)

EVIDENCE-INFORMED

این عبارت بر عبارت‌هایی مانند «بر پایه، بر اساس، یا مبتنی بر شواهد» برتری دارد چون موید این واقعیت است که احتمال دارد عناصر مختلفی در تصمیم‌گیری نقش داشته باشد و ممکن است تنها یکی از این عوامل مربوط به شواهد موجود باشد؛ عناصر دیگر ممکن است شامل اقتضای فرهنگی، هزینه، امکان پذیری، عدالت و مانند این‌ها باشد.

مواجهه

EXPOSURE

در منابع همه‌گیری‌شناسی و بهداشت عمومی، اصطلاح مواجهه به معنی قرارگرفتن در معرض یک خطر خاص است. به این ترتیب مواجهه با اچ‌آی‌وی به معنی قرارگرفتن در معرض اچ‌آی‌وی است. با این همه، در برخی منابع فارسی زبان که در زمینه همه‌گیری اچ‌آی‌وی و پاسخ به آن تهیه شده است، اصطلاح مواجهه به معنی روبه‌رو شدن استفاده شده است و در این مواقع، مواجهه با ایدز به معنی روبه‌رو شدن یا پاسخ به همه‌گیری ایدز (یا همه‌گیری اچ‌آی‌وی) به کار رفته است. برای پیشگیری از سوءتفاهم توصیه می‌شود در نگارش به جای مواجهه در معنی دوم، از اصطلاح‌های دیگری مانند پاسخ استفاده شود.

ن

نظام اطلاعات مرتبط با پاسخ کشوری (CRIS)

CRIS (Country Response Information System)

نظام اطلاعات مرتبط با پاسخ کشوری سیستم «آسان-کاربرد»ی را برای ارائه پاسخی جهانی به همه‌گیری اچ‌آی‌وی در اختیار شرکا و همکاران قرار می‌دهد. این سیستم، که توسط UNAIDS طراحی شده است، دارای یک پایگاه برای داده‌های مربوط به شاخص‌ها، یک پایگاه برای داده‌های وابسته به برنامه‌ریزی، یک بانک داده‌های مربوط به فهرست پژوهش‌های موجود و دیگر اطلاعات مهم است. پایگاه داده‌های مربوط به شاخص‌ها ابزاری است که برای گزارش دهی در حیطه پیگیری ملی «اجلاس ویژه مجمع عمومی سازمان ملل متحد» (UNGASS) در اختیار کشورها قرار گرفته است. در سطح کشوری، سیستم CRIS توسط یک «بانک داده‌های اطلاعاتی پاسخ جهانی» (GRID) تکمیل می‌شود که تحلیل راهبردی تنظیم سیاستگذاری بر اساس دانش و برنامه‌ریزی

وابسته به آن را فراهم می‌کند. در سطوح کشوری و جهانی یک «بانک داده‌های مربوط به فهرست پژوهش‌های موجود» (RID) نیز در دست تهیه است.

نظام مراقبت

SURVEILLANCE

نظام مراقبت به معنی تحلیل، تفسیر و ارزیابی بازخورد بر داده‌های جمع‌آوری شده به صورت اصولی است، که به طور معمول از روش‌هایی استفاده می‌کند که وجه تمایزشان کاربردی بودن، همگونی و سرعت آنها است و نه صرفاً دقیق یا کامل بودنشان.

نظام مراقبت نسل دوم

SECOND GENERATION SURVEILLANCE

این سیستم که بر شالوده نظام موجود گردآوری داده‌ها در کشور بنا می‌شود به منظور تطبیق و اصلاح در راستای نیازهای مشخص همه‌گیری‌های در حال تغییر طراحی می‌شود. برای مثال نظام مراقبت اچ‌آی‌وی در کشوری که ماهیت همه‌گیری عمدتاً در میان غیرهمجنس‌گرایان دیده می‌شود با کشوری که عفونت عمدتاً در بین مردانی که با مردان رابطه جنسی دارند و یا در میان مصرف‌کنندگان تزریقی مواد مخدر مشاهده می‌شود تفاوت اساسی خواهد داشت. هدف این شکل **نظام مراقبت** بهبود کیفیت و تنوع منابع اطلاعات از طریق ایجاد و اجرای شیوه‌نامه‌های استاندارد و دقیق با استفاده از ابزارها و روش‌های مناسب است.

9

وسایل تزریق آلوده و ناسترون (غیر استریل)

CONTAMINATED and NON-STERILE

- اگر تزریق مواد باعث عفونت شده باشد، می‌گویند: لوازم تزریق «آلوده» بوده است. یعنی این لوازم حاوی اچ‌آی‌وی بوده است.
- اگر استفاده از لوازم تزریق فرد را در معرض ابتلا به اچ‌آی‌وی قرار داده باشد، می‌گویند: لوازم تزریق «کثیف» یا «غیر استریل» بوده است. یعنی چنین لوازمی ممکن است دارای ویروس بوده یا نبوده باشد.

وضعیت سرمی

SEROSTATUS

این عنوانی عمومی در باره حضور یا غیاب پادتن در خون است. در بسیاری مواقع، منظور از این عبارت، وضعیت پادتن‌های اچ‌آی‌وی است.

ویروس ایدز

AIDS VIRUS

از آنجا که ایدز یک نشانگان است، بیان عبارت «ویروس ایدز» درست نیست. **اچ‌آی‌وی**، **(ویروس نقص ایمنی انسان)**، آن چیزی است که نهایتاً باعث **ایدز (نشانگان اکتسابی نقص ایمنی)** می‌شود. در بحث‌های مربوط به ویروس، ابتدا عبارت کامل را به کار ببرید و در ادامه، به سرکلمه‌های اختصاری **اچ‌آی‌وی** اکتفا کنید. عبارت «ویروس اچ‌آی‌وی» به هر حال نادرست و تکراری است.

ویروس نقص ایمنی انسان (اچ‌آی‌وی)

HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS (HIV)

ویروسی که سیستم ایمنی بدن را تضعیف کرده و نهایتاً به ایدز می‌انجامد. از آنجا که **اچ‌آی‌وی** خود سرکلمه‌های **ویروس نقص ایمنی انسان** است، اصطلاح «ویروس اچ‌آی‌وی» زاید و دوباره‌گویی به نظر می‌رسد.

هدف**TARGET**

واژه «هدف» فقط هنگامی قابل قبول است که از آن به عنوان اسم و به معنای «مقصود» و «منظور» استفاده کنیم، اما استفاده از آن در نقش فعل (مثلاً: «هدف‌گیری مصرف‌کنندگان تزریقی مواد...») پرهیز کنید زیرا اینگونه گفتار بیان‌کننده رویکردی غیر مشارکتی و از بالا به پایین است. به جای این، بهتر است بگوییم: «برنامه‌هایی برای و توسط مصرف‌کنندگان تزریقی مواد...» یا «دخالت دادن مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در برنامه‌ریزی» یا «برنامه‌های شرکت دهنده مصرف‌کنندگان تزریقی مواد در پاسخ به همه‌گیری اچ‌آی‌وی» و مانند این‌ها.

هم‌اندیشی اقتصادی جهانی**WEF (World Economic Forum)**<http://www.weforum.org/>**همه‌گیری****EPIDEMIC**

در همه‌گیری‌شناسی، همه‌گیری به وقوع یک بیماری می‌گویند که در میان جمعیتی خاص به صورت موارد جدید (مانند افراد یک محدوده جغرافیایی خاص، یا افراد یک دانشگاه، یا یک واحد جمعیتی مشابه، و یا همه افراد یک گروه سنی مشخص، یا افراد از یک جنس، مثلاً در میان کودکان یا زنان یک منطقه)، در یک مقطع زمانی، با فراوانی به مراتب بیش از آنچه بر اساس تجربه موجود «انتظار» می‌رود، ظهور کند. این است که تعریف همه‌گیری بسته به آنچه مورد «انتظار» محسوب شود ذهنی و وابسته به قضاوت افراد است. وقوع بیشتر از حد انتظار یک بیماری ممکن است محدود به یک منطقه باشد (که طغیان بیماری نامیده می‌شود) یا جنبه عمومی‌تر داشته باشد (که همه‌گیری نامیده می‌شود) یا اینکه امری جهانی باشد (که عالم‌گیری نامیده می‌شود). بیماری‌های معمول را که با شدت ثابت ولی بالا در میان جمعیت شیوع یابد، همه‌گیری بومی می‌نامند. نمونه‌های معروف همه‌گیری‌ها شامل طاعون، موسوم به مرگ سیاه، در اروپای قرون وسطی، عالم‌گیری آنفلوانزا در سال‌های ۱۹۱۸-۱۹۱۹ و همه‌گیری کنونی اچ‌آی‌وی است که به طور فزاینده‌ای به عنوان یک بیماری عالم‌گیر (که از انواع همه‌گیری‌های متمایز در نواحی گوناگون سراسر جهان تشکیل شده است) شناخته می‌شود.

همه‌گیری‌شناسی**EPIDEMIOLOGY**

شاخه‌ای از علوم پزشکی است که به مطالعه‌ی بروز، توزیع و نشانگرهای الگوی انتشار بیماری‌ها و پیشگیری از آنها در میان جمعیت می‌پردازد.

«هیات هماهنگ‌کننده برنامه UNAIDS»**PCB (Programme Coordinating Board of UNAIDS)**<http://www.unaids.org/en/AboutUNAIDS/Governance/default.asp>**ی****یتیمان****ORPHANS**

در زمینه ایدز، بهتر است بگوییم کودکانی که بر اثر ایدز یتیم شده‌اند یا یتیمان و دیگر کودکانی که بر اثر ایدز آسیب‌پذیر شده‌اند. اشاره به این کودکان به عنوان «یتیمان ایدز(ی)» نه تنها موجب انگ و بدنامی برای آنان می‌شود، بلکه به آنها برجسب اچ‌آی‌وی

مثبت نیز می‌زند، در صورتی که لزوماً ممکن است این طور نباشد. یکی کردن انسان‌ها با شرایط پزشکی‌شان بی‌حرمتی به افراد است. بر خلاف استفاده متداول، UNAIDS واژه «یتیم» را برای توصیف کودکی که یک یا هر دو والدین خود را از دست داده به کار می‌برد.

برنامه‌ی مشترک ملل متحد در زمینه‌ی ایدز (UNAIDS) در تلاشی مشترک برای مبارزه با همه‌گیری اچ‌آی‌وی، ده کارگزاری سازمان ملل متحد را گرد هم می‌آورد: دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR)، صندوق کودکان ملل متحد (UNICEF)، برنامه‌ی جهانی غذا (WFP)، برنامه‌ی توسعه‌ی ملل متحد (UNDP)، صندوق جمعیت ملل متحد (UNFPA)، دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد (UNODC)، سازمان جهانی کار (ILO)، سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (UNESCO)، سازمان جهانی بهداشت (WHO)، و بانک جهانی (World Bank).

برنامه‌ی مشترک ملل متحد در زمینه‌ی ایدز (UNAIDS)، به عنوان برنامه‌ای مورد پشتیبانی مشترک این سازمان‌ها، تلاش‌های انجام شده برای پاسخ به همه‌گیری را در سازمان‌های پشتیبان خود یک‌پارچه و آن‌ها را با طرح‌های ویژه‌ی خود تکمیل می‌کند. هدف UNAIDS راه‌بری و کمک به گسترش پاسخ بین‌المللی به ایدز در تمام جبهه‌هاست. برنامه‌ی مشترک ملل متحد در زمینه‌ی ایدز (UNAIDS) به منظور به اشتراک نهادن دانش، مهارت‌ها و تجربه‌های موفق، با طیف وسیعی از شرکا (دولتی و غیر دولتی، تجاری، علمی و غیر تخصصی) همکاری می‌کند.